

CERKVENI GLASNIK

ZA TRŽIŠKO ŽUPNIJO

Izhaja zadnjo soboto v mesecu za naslednji mesec. - Posamezna številka 1— Din.

Zakrajšek Viktor.

Na evharističnem kongresu v Letnici.

Ko sem odhajal iz Tržiča, ste mi mnogi naročali naj vam včasih sporočim, kako se mi godi v skopljanski škofiji. Ker ne morem pisati vsakemu posebej, se bom od časa do časa oglasil v vašem „Cerkvenem Glasniku“. Danes naj vam pišem, kaj sem doživel prve dni po odhodu iz Tržiča.

Mislil sem, da bom ostal v Kosovski Mitrovici, a ondotni župnik me je v torek dopoldne čakal na postaji in mi sporočil, da lahko potujem naprej, ker bo tam že sam vse opravil. Kam drugam kot na kongres v Letnico, sem si mislil, ko sem se že dve uri vozil z vlakom. Ko sem v Uroševcu izstopil, sem tam k sreči dobil g. novomašnika Janežiča in ljubljanskega bogoslovca Zaletela. Skupno smo dobili voz, s katerim smo se odpeljali v 40 km oddaljeno Letnico. Ne bom vam opisoval kako prijetna je bila ta vožnja in tudi ne drugih neprijetnosti, ki jih doživi razvajen slovenski kaplan na taki romarski poti, zakaj to ne spada v „Glasnik“. Naj gre v pozabljenost!

Kaj je Letnica? Za katoličane južne Srbije to, kar za nas Brezje in morda še več. Malo naselje v gričevju, ki se razteza med Skopljem in Kosovim poljem in nosi naziv Skopljanska črna gora. Na obronkih tega gričevja je več vasi starih naseljencev. Kdaj in odkod so prišli? — Kdo to ve?! — Obnašanje in obleka ljudi in vse drugo, vse sliči predstavam iz davnine. Tako naselje si je izbrala „Črnogorska gospa“, kot vsi nazivljejo majhen kip Matere božje, ki kraljuje v velikem oltarju mogočne nove cerkvene stavbe, kateri pa manjka zvonik, zunanji omet in še marsikaj drugega. Mogočno kraljuje ta cerkev nad malim naseljem, v katerem obrne nase pozornost še precej veliko župnišče, ki pa ne dela ravno časti svojemu imenu. Napol je dograjena tudi nova šola „Slomšekov dom“; dosedaj šole namreč niso imeli.

To malo, preprosto in zapuščeno naselje pa vsako leto v avgustu zaživi in se spre-

meni v pravo taborišče. Verniki obširne skopljanske škofije romajo tja, pa ne samo za en dan ampak za teden dni, da, celo za cel mesec. Neznosna vročina, ki vlada po nekaterih krajih, jih žene v hladnejši gorski kot, in pa milosti, ki jih deli Marija v Letnici vsem, ki se zbirajo okrog njenega oltarja. Peš in na vozovih prihajajo kar cele družine ter se naselijo okrog cerkve. Pod cerkvijo je nalašč zato zgrajeno stalno taborišče, v katerem dobi prostora vsaj 150 družin, če ne več. Drugi ostanejo na vozovih ali si postavijo zasilne šotore, a okrog njih se utabore obrtniki in trgovci vseh vrst. Da ne manjka mesarjev in temu taborišču primerne vonja, je razumljivo. Glavne množice se pa zgrnejo za praznik Marijinega Vnebovzetja, ki je bil letos združen z evharističnim kongresom za skopljansko škofijo.

Na predvečer tega praznika sem se pripeljal tja. Vse naselje je bilo kot eno veliko mravljišče; le s težavo si je naš voz pomagal naprej. Slišiš vse mogoče govorce, vidiš noše najrazličnejših barv, nekaj naravnost umetniško izdelanih, česar si človek niti predstavljati ne more, če ne vidi. Poleg klobuka in navadnih čepic vidiš turške fese in značilne albanske bele kapice. Pogled izpred cerkve po taborišču je bil naravnost diven. Da ni manjkalo ciganov z raznimi godali, ni treba še posebej omenjati. Zunaj cerkve je je vse mrgolelo, a tudi cerkev je bila polna pobožnih romarjev. Cenil sem število vseh romarjev preko 6.000 ljudi, a so mnogi postavljali še večje številke, kar znači za to obširno škofijo, ki ima okrog 30.000 vernikov, naravnost ogromno množico, ki se je zbrala okrog Marije iz tako oddaljenih krajev.

Komaj sem se malo razgledal in si otepel prah, že je prišel čas večerje. Med večerjo mi pa pravi g. škof, ki je ravno prišel iz spovednice: „Jutri zjutraj boste pa vi g. Zakrajšek pridigovali.“ — Kaj sem hotel; takoj v začetku ustaviti se novemu predstojniku ni kazalo. Po večerji sem šel v spovednico, a mislil na pridigo. Nisem mogel dolgo vzdržati. Odšel sem počivat, a spati nisem mogel veliko. V cerkvi je bilo med tem noč-

no češčenje sv. Rešnjega Telesa in o polnoči slovesna sv. maša, ki jo je opravil univerz. prof. g. dr. Erlich. Zgodaj smo zjutraj začeli, a šele opoldne končali. Spovedovanja ni bilo ne konca ne kraja — prevladovali pa so moški. Spovedovalo se je tudi kar zunaj cerkve. Ljudje so prinesli stol — po štolo sem moral v kovčeg; dve sem imel s seboj, pa sta obe prav prišli — in pričelo se je. Profesor dr. Erlich n. pr. je spovedoval tako na prostem in študiral mešanico jezikov, dokler ga ni prepodil dež — pod drevo. V cerkvi ni nič klopi, a vendar je bila celi dan polna. Red v cerkvi pa je popolnoma obraten; moški stoje na levi, a ženske sede večinoma po tleh na desni. Zanimiv je bil pogled izpred oltarja med pridigo — prižnice namreč nimajo. Prav do obhajilne mize se drenjajo moški — med njimi tudi taki z gimnazijsko maturo, — a ženske stiskajo k prsim svoje male otročičke. Saj je „Crnogorska gospa“ ravno zavetnica otrok in zatočišče vseh mater, ki imajo težave radi otrok. In s kakim zaupanjem se zatekajo k svoji „Gospej“ v Letnici. Tako pobožno in zaupno ljudje menda nikjer ne molijo kot tu. S komurkoli sem govoril, vsak mi je začel s sveto pobožnostjo pripovedovati o nešteti uslišanih in milostih. Zelo so zapuščeni katoličani v Južni Srbiji v marsikaterem oziru, a Mati jih ni zapustila, kot ne zapusti nikogar; to sem z lahkoto spoznal v Letnici. Pa ne samo katoličani vseh narodnosti, tudi pravoslavni in celo muslimani se z zaupanjem obračajo do „Crnogorske gospe“. Še cigani, ki so številno naseljeni po Južni Srbiji, imajo „Gospo“ v čisljih. Težko se jih človek otrese, ko prosjačijo okrog tebe, a kako jih zadovolji „Crnogorska gospa“ v Letnici, h kateri tako vztrajno in pobožno molijo, pa res ne vem.

Za popoldne je bila napovedana procesija, ki bi bila radi številne množice in pestrosti narodnih noš nekaj izrednega, a jo je močan naliv preprečil. Pa tudi že slovesne večernice so bile nekaj posebnega. Litanije je pela brez duhovnika vsa cerkev, oziroma pravilneje povedano, vsi moški v cerkvi in sicer na pamet v latinskem jeziku. Že latinsko mašo dopoldne so peli skoro vsi, a popoldansko petje je bil res veličasten spev nebeški Kraljici in sicer ne toliko po ubranosti glasov, kot po mogočnosti prepevajoče množice.

Drugi dan sem se odpeljal na začasno službeno mesto v Prizren, a v duši mi je ostal trajen spomin na evharistični kongres v Letnici kot živa priča Marijinim besedam: „Odslej me bodo blagovali vsi rodovi zemlje“.

Te spomine sem vam napisal za mesec oktober, ko boste vsak večer z rožnim vencem v roki čistili v farni cerkvi našo skupno Mater, ki naj tudi mene spremlja kot svojega kaplana v Kosovski Mitrovici.

Tržiškim faranom!

Ko sem se 13. avgusta t. l. vozil proti Belgradu, sem polagoma zbiral vtise zadnjih dni bivanja v Tržiču. Očital sem si, zakaj vendar zapuščam ljudi, ki so me tako radi imeli v svoji sredi. Napadla me je že skušnjava, ki mi je govorila: „Še je čas, da se premisliš. V Belgradu kupi povratno vozovnico, pa se vrni k njim, ki so te tako vzljubili.“ — Pa skušnjava je prešla in odpeljal sem se proti jugu, kamor me je klical glas prevzvišenega g. škofa dr. Gnidovca, ki mi je nepoznanemu v aprilu pisal: „Pričakujem, da boste prišli k nam. Molim za Vas, da bi spoznali voljo božjo...“ Naj se torej zgodi volja božja! Tu sem sedaj in uživljam se polagoma v popolnoma nove razmere. Moje misli pa še vedno hite nazaj v Tržič, ki mi je ob slovesu izkazal toliko naklonjenosti v besedi in dejanju. Kako naj se vsem in vsakemu zahvalim? Nimam moči in ne najdem besedi, da bi se primerno zahvalil. Ostati moram pač pri našem domačem: „Bog plačaj!“ — Da pa Vas pri svojem delu v vinogradu Gospodovem in pri svojih molitvah ne bom pozabil, o tem ste lahko prepričani. Tej svoji skromni zahvali pa dodam takoj prošnjo, da tudi Vi mene večkrat priporočite v molitvi Bogu, da tu doli na jugu ne omaga moja vera in ne omahne moje slabotno telo. Bog z Vami.

Zakrajšek Viktor,

*Vaš bivši kaplan,
sedaj kaplan v Kosovski Mitrovici.*

Viktor Kragl:

Peter Hcinger.

(Nadaljevanje).

Zlasti prva leta je H. pisal raznosvrstne poučne gospodarske članke. Razpravljal je o kmetijstvu in obrtništvu, o vinoreji, o živinoreji, o čebelarstvu in gozdarstvu, o meri in tehtnici. Vedno pa je strokovnemu nauku vpletal tudi moralni nauk. Tako je n. pr. pobijal trditev, ki se dostikrat sliši: „Kmet vse redi“ med drugim tako-le: „Kako prevzetna je taka govorica, ker pravzaprav Bog, ki je zemljo ustvaril in ji rodovitnost daje, nas vse redi in ker je k človeškemu obstanku potreba tudi drugih stanov, posebno pa

obrtniškega; zato kmetijstvo in obrtništvo skupaj!" — Z veliko skrbjo je opozarjal zlasti na skrbno gospodarstvo in pa na varčnost v gospodarstvu in gospodinjstvu; n. pr. priporočal je veliko potrebo pletve žita in drugih poljskih pridelkov; opozarjal je na varčnost pri porabi lesa, kako bi gospodinja morale varčevati pri porabi drv; nasvetoval je večkrat, da bi moral vsak gospodar, ki poseka eno drevo, namesto posekanega dva zasaditi; zlasti je gospodinja opozarjal, kako bi morale sleherni dan vse pregledati po vsi hiši in okrog hiše, kako je vse v redu. Veselil se je procvita domače obrti, zlasti slavnikaštva v domžalski okolici; skrbno je dajal nasvete, kako bi ljudstvo prišlo po raznih domačih delih do večjega blagostanja. — Pri poročilih o raznih nesrečah je priporočal korist zavarovanja z željo, „da bi pač enkrat ljudje spoznali, da vplačilo zavarovanja ni noben davek, ampak je dar, ki se bratu v nesreči podeli, dar, ki ima podobo miloščine, dar, ki pa tudi v času nesreče stotero plačilo prinese“.

Ker je H. uvidel, da si bo s praktičnimi gospodarskimi nasveti najlažje ubral pot med širje sloje potom koledarstva, je začel l. 1859 spisovati in ob lastnih stroških izhajati „Domač slovenski koledar“. Te koledarske letnike je pisal H. poslej do svoje smrti. Za l. 1865 in 1867 jih je izdala „Slovenska matica“ kot društveno knjigo. Že leta 1857 in 1858 pa je H. sodeloval pri Lenček-ovem koledarju, imenovanem „Slovenski Romar“. — „Novice“ so l. 1862 ocenile Hic. koledar tako-le: „Jako priljubljen se je Slovencem ta koledar; pa je tudi res vreden, da ga radi imajo, ker je za sto in sto stvari, ki jih človek vsaki dan potrebuje, zanesljiv svetovalec“ in o Hic. koledarju za l. 1864 trdijo: „Kar smo v pohvalo Hic. koledarju že osemkrat rekli, rečemo z dobro vestjo tudi devetkrat, kajti nimamo bolj praktičnega koledarja od tega; česar leto in dan potrebuješ za vsakdanje potrebe, nahajaš v njem.“

To in ono.

Svetoletne procesije bomo imeli: 7. in 21. oktobra iz farne cerkve v cerkev sv. Jožefa, 28. oktobra se pa zberemo pri znamenju Ecce homo v spodnjem koncu, da obiščemo najprvo cerkev sv. Andreja in potem župno cerkev, kjer bodo slovesne litanije in posvetitev Kristusu Kralju. Pridite!

Odšel je g. kaplan Zakrajšek Viktor 13. avgusta. Skopljska škofija v Južni Srbiji, kjer je pomanjkanje kat. duhovnikov

prav veliko, ga je sprejela z veseljem v svoje okrilje, tržiška župnija je pa zlasti ob slovesu tužno začutila, da izgublja res vnetega duhovnika. Pet let in sedem mesecev je bil g. med nami in vsakemu se je rad vsega posvetil in žrtvoval. Celo svojo bolehnost, ki je bila ob prihodu precej huda, je znal obračati v blagor duš. Nešteto večerov je na sprehodih, po opravljenem delu, iskal v svežem zraku zdravja, a za spremstvo je navadno imel fante, na katere je vplival v razgovoru. Bili so nekateri, ki tega izrednega načina njegovega delovanja niso umeli in so mu zavidali, da se ga je zlasti moška mladina tako oklenila, a če bi le malo prisluhnili enkrat njegovemu prizadevanju, pa bi uvideli, da je povsod iskal le vzvišeno izvrševanje svojega poklica. Razne prireditve, izleti, organizacije, vse to, mu je bilo le torišče za iskanje duš. Bil je izreden talent, dober govornik, organizator in izboren veroučitelj. Ni se o tem izražal, pač pa je molče mnogo trpel, ko zadnje šolsko leto ni smel poučevati verouka na tržiških šolah. V tem je trpel veliko krivico, za katero se povzročitelji tudi do danes še niso upali javno pokazati. — Ob slovesu je vse tekmovalo, da bi g. občutil ljubezen faranov. Na predvečer odhoda se je zbralo pod župniščem ogromno ljudi, ki so ob petju cerkvenega zbora in ob zvokih cerkvene godbe ter govorih zastopnikov kat. organizacij klicali svoj „Z Bogom“. V župnišču se je zbralo ta večer 16 gg. duhovnikov, sedanjih in bivših delavcev v župnijah tržiškega kota. Vsem je bila ločitev kar težka. V zahvalo za delo, ki ga je vršil g. v tržiški župniji, naj bo obilno blagoslovljen v novem delokrogu! Če mu pa zdravstvene ali druge neprilike ne bodo ugajale tam doli med našimi brati, ga bo naša škofija, h kateri še pripada, z veseljem sprejela nazaj.

Prišel je novi g. kaplan Fortuna Franc 20. avgusta. Rodil se je v Kranju 30. oktobra 1906, v mašnika je bil posvečen 3. julija 1932 in je bil nato eno leto semeniški duhovnik. Po končanem semenišču je odšel k vojakom in nato v Smlednik za kaplana, kjer je služboval 5 mesecev. Naj ga v Trziču spremlja s svojo pomočjo Bog!

Velika je škoda, ki jo je povzročil naliv 18. septembra zvečer na pokopališču, na poti za župniščem in na župnijskem vrtu. Vsaj 20 metrov porušenega zidu pri pokopališču bo treba takoj postaviti. Odkod denar?!

Zdravniško spričevalo mora predložiti vsak ženin pred poroko. Pravočasno naj poišče vsak tozadevnih navodil v žup. uradu!

Oznanila za oktober.

Roženvenska pobožnost se vrši v oktobru ob delavnikih ob sedmi uri zvečer, ob nedeljah pa popoldne ob 2. uri.

3. **God Male Terezike.**

4. **God sv. Frančiška Serafinskega.** Ob šesti uri je sv. maša za III. red.

5. **Prvi petek v mesecu.** Zjutraj pobožnost kot vedno na prve petke, na predvečer *od sedme do osme ure molitev svete ure*, ki se združi z roženvensko pobožnostjo.

7. **XX. nedelja po Binkoštih, roženvenska nedelja in prva v mesecu.** Zjutraj je skupno sveto obhajilo mož in fantov pri šestih sv. maši, ki je pred Najsvetejšim. *Ob desetih je tudi žegnansko opravilo pri Sveti Ani z darovanjem.*

11. **Spomin Materinstva Marijinega.**

14. **XXI. nedelja po Binkoštih in slovesni spomin posvečevanja cerkva.** Ta dan je farno žegnanje. Ob šestih in desetih je sv. maša z dvema blagoslovoma in pred Najsvetejšim. Ob desetih je slovesna peta sv. maša z leviti. Pred deseto sv. mašo gre procesija okrog cerkve med petjem pesmi „Nebeski grad Jeruzalem“. Po večernicah je kajenje oltarjev med petjem pesmi „Magnificat“. Ta dan je pri vseh treh dopoldanskih opravih darovanje za potrebe župne cerkve, ki bodi prav toplo priporočeno.

18. **Sv. Luka.**

21. **XXII. nedelja po Binkoštih in god sv. Uršule.** Ob osmih je sv. maša za bratovščino sv. Uršule. Ta dan je tudi **misijonska nedelja.** Ob šestih je sv. maša pred Najsvetejšim, ki ostane izpostavljeno do končane osme sv. maše. V pušco se to nedeljo pobira za misijone. *Ob desetih je tudi žegnansko opravilo v cerkvi sv. Jurija nad Bistrico z darovanjem.*

25. **God sv. Krispina,** patrona čevljarjev.

28. **XXIII. nedelja po Binkoštih in zapovedan praznik Kristusa Kralja.** Ob šestih in desetih je sv. maša z dvema blagoslovoma in pred Najsvetejšim, ob desetih je peta sv. maša. Pri popoldanski pobožnosti je slovesna posvetitev Kristusu Kralju.

31. **Vigilija k prazniku Vseh svetnikov.** Zapovedan je strogi post.

Shodi vseh cerkvenih organizacij bodo ta mesec skupno 14. oktobra, ker so vse druge nedelje svetoletne procesije. Tudi za brat. sv. Uršule! Za III. red je ves. odveza in sv. maša 4^a, žene imajo skupno sveto obhajilo 14., dekleta 28.

Šolska sv. spoved bo ta mesec obvezna in bo za posamezne šole označena v oznanilu v cerkvi in po šolah.

Župnijska kronika za julij in avgust 1934.

Julija in avgusta v naši župniji rojenih: 20.

Julija in avgusta v naši župniji poročeni:

1. **Frantar Franc,** čevljarjski pomočnik, Trzič, Prečna ulica 2 in **Slabe Elizabeta,** zasebnica, Trzič, Cerkvena ulica 23, poročena 1. julija.
2. **Prajdič Nikolaj,** brivski pomočnik, Trzič, Glavni trg 18 in **Košir Ana,** zasebnica, Bistrica 44, poročena 2. julija.
3. **Dr. Kammerlander Viljem,** jurist, Graz in **Sugg**

Elizabeta, zasebnica, Bistrica 30, poročena v cerkvi sv. Jurija 22. julija.

4. **Hlebš Jožef,** žandarmerijski podnarednik, Vevče 38 in **Mrak Berta,** delavka v predilnici, Bistrica 25, poročena 14. julija.

5. **Moravec Jožef,** pilarski pomočnik, Bistrica 63 in **Žbontar Frančiška,** delavka v predilnici, Bistrica 68, poročena 21. julija.

6. **Dolžan Franc,** mizarjski pomočnik, Slap 67 in **Kanduš Marija,** delavka v predilnici, Trzič, Dekliški dom, poročena 21. julija.

7. **Kolenc Matevž,** delavec, Sveta Ana 101 in **Špič Ana,** delavka v predilnici, Trzič, Kovaška ulica 1, poročena 25. julija.

8. **Nunar Andrej,** delavec na žagi, Puterhof 108 in **Bečan Frančiška,** delavka v predilnici, Puterhof 109, poročena 4. avgusta.

9. **Šorli Franc,** čevljarjski pomočnik, Trzič, Pot na zali rovt 3 in **Obed Marija,** zasebnica, Spodnja Preska 8, poročena 19. avgusta.

10. **Lakner Jožef,** delavec v tkalnici, Trzič, Ljubeljska cesta 48 in **Aljančič Bernarda,** delavka v predilnici, Trzič, Spodnja Preska 5, poročena 19. avgusta.

11. **Starič Ludovik,** mehanik, Trzič, Glavni trg 18 in **Kavar Frančiška,** učiteljica, Trzič, Glavni trg 24, poročena 20. avgusta.

Julija in avgusta v naši župniji pokopani:

1. **Mrtvorojenec.**
2. **Pangerc Stanislava,** hči kleparja, roj. 7. 11. 1932 na Bistrici, umrla na Bistrici 54, dne 13. julija.
3. **Debelak Alojzija,** vdova po učitelju, rojena v Trziču 7. 6. 1852, poročena 15. 10. 1884, umrla v Trziču, Cerkvena ulica 8, dne 14. julija.
4. **Primožič Janez,** predilniški delavec, rojen 10. 6. 1882 v Križah, poročen 12. 5. 1907, umrl na Bistrici 25, dne 17. julija.
5. **Jarc Frančiška,** samska zasebnica, rojena v Trziču 17. 2. 1900, umrla v Trziču, Cerkvena ulica 15, dne 28. julija.
6. **Zupan Ana,** hči voznika, rojena v Dolini 29. 7. 1934, umrla v Dolini 105, dne 29. julija.
7. **Šitar Katarina,** gospodinja-vdova, rojena v Trziču 25. 4. 1860, umrla v Trziču, Spodnja Preska 2, dne 1. avgusta.
8. **Mrtvorojenec.**
9. **Zupan Marija,** bivša gospodinja, rojena pri Sveti Ani 9. 4. 1859, poročena 4. 6. 1899, umrla pri Sveti Ani 19, dne 7. avgusta.
10. **Zadnikar Janez,** predilniški delavec, rojen v Olševku pri Senčurju 14. 4. 1870, poročen 8. 2. 1897, umrl v Trziču, Na Blekah 7, dne 15. avgusta.

Julijska in avgustovska poročila od drugod:

1. **Mally Avgust,** rojen v Trziču 129, dne 6. 10. 1864, umrl v Trstu, bolnica kraljice Jelene, dne 12. 5. 1934.
2. **Krajec Marija** roj. Giorgioni v Trziču 132, dne 10. 1. 1899, umrla na Javorniku, dne 27. 6. 1934.
3. **Počivalnik Janez,** rojen v Trziču 96, dne 25. 8. 1867, umrl v Podbrezjah 22. 7. 1934.
4. **Šarabon Branko,** sin delavke Antonije iz Trziča, rojen v ljubljanski bolnici dne 1. 7. 1934.
5. **Kranjc Marija,** hči zidarja Ivana in Marije, rojena v ljublj. bolnici 8. 7. 1934.
6. **Rott Jožef,** sin učitelja Gotarda in Ane. rojen v ljublj. bolnici 1. 8. 1934.
7. **Kuljič Jefto,** kuhar na tržiškem gradu in **Krašovec Francka,** sobarica na tržiškem gradu, poročena na Brezjah 26. avgusta 1934.

Za predstavnika in založnika: **Anton Vovk,** župnik v Trziču. Za urednika v Ljubljani: **Dr. P. Gvido Rant, O. F. M.**
Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: **Srečko Magolič.**